

Algemene gegevens / General Information

Programma / Programme : **Onderzoeksprogramma Sport en Bewegen 2017-2020**
Subsidieronde / Subsidy round : **Netwerksubsidie living labs sport en bewegen**
Projecttitel / Project title : **Living Lab Fietsen - Zwolle**
Projecttaal / Project language : **Nederlands / Dutch**
Geplande startdatum / Planned start date : **31-12-2019**
Geplande duur / Planned duration : **8 maanden / months**
Datum indienen / Date of application : **19-11-2019**
Projecttype / Project type : **Ontwikkelproject / Develop project**
Vervolg eerder ZonMw-project /
Continuation previously funded project
ZonMw : **Nee / No**

Projectleden / Project members

Drs. W. Dogger (Hoofdaanvrager)

Functie / Position: Wethouder | *Opleiding / Education:*

Studierichting / Subject:

T: (038) 498 2333 | F: | E: w.dogger@zwolle.nl

Gemeente Zwolle
Bestuur
College van Burgemeester en Wethouders
Postbus 10007
8000 GA ZWOLLE

Dr. ir. I. Bakker (Projectleider en penvoerder)

Functie / Position: associate Lector De Gezonde Stad | *Opleiding / Education:*

Studierichting / Subject:

T: 06 29288979 | F: | E: i.bakker@windesheim.nl

Christelijke Hogeschool Windesheim
Lectoraat De gezonde stad
Postbus 10090
8000 GB ZWOLLE

Drs. G.M. van der Wal (Bestuurlijk verantwoordelijke)

Functie / Position: Directeur domein Gezondheid en Welzijn | *Opleiding / Education:*

Studierichting / Subject:

T: 088 469 98 41 | F: | E: GM.van.der.wal@windesheim.nl

Christelijke Hogeschool Windesheim
Postbus 10090
8000 GB ZWOLLE

J. Heutink (Projectcommissielid)

Functie / Position: (mede)eigenaar | *Opleiding / Education:*

Studierichting / Subject:

T: 06-477768598 | F: | E: j.heutink@fytac.nl

Fytac Zwolle
Paramedisch centrum
Van der Heydenstraat 6-1
8014 ZZ ZWOLLE

Drs. T.A.P. Hoek (Mede aanvrager)

Functie / Position: Programmamanager Maatschappij in Beweging | *Opleiding / Education:*

Studierichting / Subject:

T: 06-52076179 | F: | E: tap.hoek@zwolle.nl

Christelijke Hogeschool Windesheim

Domein en Kenniscentrum Bewegen en Educatie
Opleiding Psychomotorische Therapie (PT)
Postbus 10090
8000 GB ZWOLLE

B. Jeensma en Y. Slagman (Mede aanvrager)

Functie / Position: beleidsadviseurs Sport /Gezondheid & Welzijn (ZGS) | *Opleiding / Education:*

Studierichting / Subject:

T: 038 4982298 | F: | E: b.jeensma@zwolle.nl

Gemeente Zwolle
Maatschappelijke Ontwikkeling
Postbus 10007
8000 GA ZWOLLE

J. Legebeke (Projectcommissielid)

Functie / Position: Manager Wijkwerk en accommodaties | *Opleiding / Education:*

Studierichting / Subject:

T: 038 750 8411 | F: | E: j.legebeke@travers.nl

Travers Welzijn
Koestraat 6
8011 NK ZWOLLE

J. Nijboer (Projectcommissielid)

Functie / Position: Programmamanager Zwolle Gezonde Stad | *Opleiding / Education:*

Studierichting / Subject:

T: 06 10927654 | F: | E: j.nijboer@ggdijsselland.nl

GGD IJsselland
Postbus 1453
8001 BL ZWOLLE

Dr. M.R. Popkema (Mede aanvrager)

Functie / Position: Docent/onderzoeker R.O.–Mobiliteit | *Opleiding / Education:*

Studierichting / Subject:

T: 088 4697899 | F: | E: mr.popkema@zwolle.nl

Christelijke Hogeschool Windesheim
Domein Techniek en Kenniscentrum Technologie
Opleiding Ruimtelijke ontwikkeling - Mobiliteit
Postbus 10090
8000 GB ZWOLLE

S. Tjepkema (Mede aanvrager)

Functie / Position: beleidsadviseur Mobiliteit en Bereikbaarheid | *Opleiding / Education:*

Studierichting / Subject:

T: 038 4982133 | F: | E: s.tjepkema@zwolle.nl

Gemeente Zwolle
Strategie
Lubeckplein 2
8017 JZ ZWOLLE

Projectgegevens / Project information

Aandachtsgebieden / Focus

Hoeveel inwoners heeft uw gemeente/regio waarvoor u de aanvraag indient?

- 3. Meer dan 85.000

Op welke ambitie(s) van het Sportakkoord heeft uw aanvraag betrekking? Meerdere antwoorden mogelijk. Meerdere antwoorden mogelijk

- 1. Inclusief sporten en bewegen
- 5. Van jongs af aan vaardig in bewegen

Samenvatting / Summary

Doel van dit project is het verkennen van de mogelijkheden om in Zwolle een Living Lab Sport en Bewegen te starten, waarbinnen op creatieve, cross-sectorale wijze innovaties tot stand kunnen komen, die 'kwetsbare' inwoners (volwassenen en kinderen) motiveren en aanzetten tot fietsen. Het beoogde resultaat is een door de partners en doelgroep gedragen plan van aanpak om te komen tot de living lab.

Zwolle groeit in omvang en de gemeente Zwolle staat voor de uitdaging om de stad bereikbaar en leefbaar te houden. Bij het streven het fietsgebruik te vergroten zoekt de gemeente verbinding met Gezondheid en Welzijn om ook de gezondheid bij 'kwetsbare' Zwollenaren te bevorderen. Hiermee geeft Zwolle invulling aan twee ambities van het Nationale Sportakkoord: 'inclusief bewegen' en 'van jongs af aan vaardig in bewegen'. In Zwolle is de afgelopen jaren ervaring met een Living Lab voor fietsstimulering opgedaan. Tevens werkt Zwolle al tien jaar aan bevordering van gezondheid met de integrale wijkgerichte aanpak 'Zwolle Gezonde stad'. De gemeente wil deze expertises en consortia inzetten bij de vorming van een nieuw 'Living Lab Fietsen'. Zij gaat hierbij met hogeschool Windesheim en andere partijen aan de slag uit om samen met de doelgroep een activerende aanpak te ontwikkelen.

Bijzondere gegevens / Additional information

Vergunningen / Permits

	Verklaring nodig / Statement required?		Status verklaring / Statement status		
	Ja / Yes	Nee / No	Verkregen / Acquired	Aangevraagd / Applied	Nog niet aangevraagd / Not applied yet
METC		X			
DEC		X			
WBO		X			

Onderschrijvingen / Assents

	Ja / Yes	Nee / No	N.v.t. / N.A.
Code biosecurity / Code Biosecurity			X
Code openheid dierproeven / Code Transparency of Animal Testing			X

Andere vergunningen / Other permits

n.v.t.

Subsidieoproep
 Titel project
 Organisatie hoofdaanvrager

Netwerksubsidie living labs sport en bewegen
Living Lab Fietsen - Zwolle
0

Naam organisatie	Kosten begroting	Daadwerkelijke kosten	Verschil
Windesheim	€ 24.965,42	€ -	€ 24.965,42
0	€ -	€ -	€ -
0	€ -	€ -	€ -
0	€ -	€ -	€ -
0	€ -	€ -	€ -
0	€ -	€ -	€ -
0	€ -	€ -	€ -
0	€ -	€ -	€ -

Personele kosten

Organisatie die de kosten maakt	Activiteit	Functie	Kosten begroting	Daadwerkelijke kosten	Verschil	Toelichting
Windesheim	0	Associate lector (Ingrid Bakker)	€ 6.580,87		€ 6.580,87	
Windesheim	0	Senior onderzoeker (Marcus Popker)	€ 2.873,56		€ 2.873,56	
Windesheim	0	Docent B (Pim Hoek)	€ 3.246,65		€ 3.246,65	
Windesheim	0	Ondersteuner	€ 2.276,54		€ 2.276,54	
Windesheim	0	Docent-onderzoeker (Vacature)	€ 8.387,81		€ 8.387,81	
0	0	0	€ -		€ -	
0	0	0	€ -		€ -	
0	0	0	€ -		€ -	
Totale personele kosten			€ 23.365,42	€ -	€ 23.365,42	

Overige kosten

Organisatie die de kosten maakt	Beschrijving	Kosten begroting	Daadwerkelijke kosten	Verschil	Toelichting
Windesheim	Software pakket	€ 100,00		€ 100,00	
Windesheim	Reiskostenvergoeding	€ 200,00		€ 200,00	
Windesheim	Cateringskosten	€ 1.150,00		€ 1.150,00	
Windesheim	Materialen divers (pennen, papier, etc)	€ 150,00		€ 150,00	
0	0	€ -		€ -	
0	0	€ -		€ -	
0	0	€ -		€ -	
0	0	€ -		€ -	
Totale overige kosten		€ 1.600,00	€ -	€ 1.600,00	

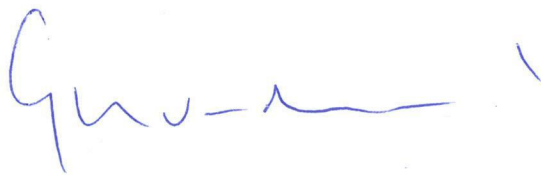
Aangevraagd bedrag	€ 24.965,42
Daadwerkelijk gemaakte kosten	€ -
Verschil	€ 24.965,42

**Intentieverklaring tot samenwerking
binnen het 'Living Lab Sport en Bewegen – Zwolle'
behorende tot de ZonMw oproep
Netwerksubsidie living labs sport en bewegen**

Hierbij bevestig ik, dat Stichting Christelijke Hogeschool Windesheim de intentie heeft om samen met de gemeente Zwolle en de overige mede-aanvragers te werken aan de 1^e fase (verbreding en versteviging draagvlak, netwerkvorming, identificeren van behoeften en uitwerken van het plan van aanpak voor het vervolg) van het Living Lab Sport en Bewegen in Zwolle.

Voor nadere informatie verwijs ik u naar de bijbehorende aanvraag.

Namens Stichting Christelijke Hogeschool Windesheim,
Zwolle, 18 november 2019

Drs. G.M. (Ineke) van der Wal,
Directeur domein Gezondheid en Welzijn

Aanvraagformulier netwerksubsidie Living Labs Sport en Bewegen

Samenvatting (maximaal 200 woorden = 200)

Doel van dit project is het verkennen van de mogelijkheden om in Zwolle een Living Lab Sport en Bewegen te starten, waarbinnen op creatieve, cross-sectorale wijze innovaties tot stand kunnen komen, die 'kwetsbare' inwoners (volwassenen en kinderen) motiveren en aanzetten tot fietsen. Het beoogde resultaat is een door de partners en doelgroep gedragen plan van aanpak om te komen tot de living lab.

Zwolle groeit in omvang en de gemeente Zwolle staat voor de uitdaging om de stad bereikbaar en leefbaar te houden. Bij het streven het fietsgebruik te vergroten zoekt de gemeente verbinding met Gezondheid en Welzijn om ook de gezondheid bij 'kwetsbare' Zwollenaren te bevorderen. Hiermee geeft Zwolle invulling aan twee ambities van het Nationale Sportakkoord: 'inclusief bewegen' en 'van jongs af aan vaardig in bewegen'. In Zwolle is de afgelopen jaren ervaring met een Living Lab voor fietsstimulering opgedaan. Tevens werkt Zwolle al tien jaar aan bevordering van gezondheid met de integrale wijkgerichte aanpak 'Zwolle Gezonde stad'. De gemeente wil deze expertises en consortia inzetten bij de vorming van een nieuw 'Living Lab Fietsen'. Zij gaat hierbij met hogeschool Windesheim en andere partijen aan de slag uit om samen met de doelgroep een activerende aanpak te ontwikkelen.

1. Beschrijving huidige situatie (max. 300 woorden = 294)

1a) Maatschappelijke uitdagingen voor de gemeente Zwolle

Zwolle is een groeiende stad met een sterke regionale functie. De gemeente Zwolle voorziet daardoor een uitdaging in het **bereikbaar** en **leefbaar** houden van de stad. Daarnaast wil Zwolle de **gezondheidsverschillen** tussen arm en rijk verkleinen, door een **gezonde leefstijl** aantrekkelijk en gemakkelijk te maken voor alle Zwollenaren. Ook voor de inwoners bij wie dat tot op heden niet gelukt is.

Een van de oplossingsrichtingen die goed past bij deze uitdagingen en ambities is het bevorderen van het gebruik van de fiets. Zwolle manifesteert zich als **wereldfietsstad**, met het hoogste fietsgebruik ter wereld, en heeft tevens de **ambitie** om het aantal fietsritten te verhogen met 20% in 2027.

1b) Doelgroep (zie ook 2a)

Om deze ambitie waar te maken wil Zwolle inzetten op het bereiken van inwoners die niet of weinig fietsen. Met name de moeilijk bereikbare groep '**kwetsbaren**' die achterblijven in maatschappelijke participatie, gezondheid en bewegen vraagt om extra aandacht. Bij deze groep (**alleenstaanden, samenwonenden of gezinnen met kinderen**) zien we tevens vaker problemen zoals werkloosheid, armoede en overgewicht.

1c) Aansluiting bij ambities 1 en 5 van het Sportakkoord

Door zich te richten op het leren en stimuleren van fietsen bij 'kwetsbaren' als laagdrempelige (eerste) vorm van bewegen ten behoeve van o.a. de motorische ontwikkeling en de beweegnorm, draagt Zwolle op een **UNIEKE** manier bij aan het **Nationaal Sportakkoord**:

- ambitie 1: 'inclusief (sporten en) bewegen', ongehinderd door sociale positie;
- ambitie 5: 'van jongs af aan vaardig in bewegen'.

1d) Eerdere initiatieven

Bij eerder [onderzoek](#) zijn in Zwolle twee Living Labs van start gegaan, waaronder ‘**Fietsen geeft Vrijheid**’. In dit Living Lab worden nieuwe Zwollenaren met een migratie-achtergrond met fietslessen gestimuleerd om (vaker) de fiets te pakken, met als doel de maatschappelijke participatie en gezondheid te bevorderen. Eén van de onderdelen is het beschikbaar stellen van fietsen voor kinderen die deelnemen aan fietslessen (ANWB [Kinderfietsenplan](#)). Voor opgedane ervaringen, zie 2c.

2. Toekomstperspectief (max. 500 woorden = 500)

2a) Toekomstperspectief waar we samen met partners en doelgroep naar toe werken

Het toekomstperspectief waar we samen met partners en doelgroep naar toe willen werken is een ‘**Living Lab Fietsen**’ (=voorlopige werktitel) waarin we doorlopend op een creatieve, cross-sectorale wijze gezamenlijk kunnen werken aan het ‘activeren’ – beginnende met fietsen - van de eerder genoemde ‘**kwetsbare**’ inwoners (**volwassenen en kinderen**) die **niet sporten, te weinig bewegen en niet of nauwelijks fietsen**. In fase 1 zal het consortium in gezamenlijkheid besluiten of een nadere afbakening van werkwijze en doelgroep wordt gemaakt.

Doelen/resultaten: Door co-creatie tussen een breed pallet aan partijen én de doelgroep, willen we stapsgewijs komen tot:

- a) een innovatieve en bij deze doelgroep passende **werkwijze**;
- b) een voor de doelgroep passend/ aantrekkelijk **aanbod** voor fietsen, zodat fietsen ook voor deze doelgroep een gemakkelijke en logische manier van verplaatsen en bewegen wordt;
- c) een **duurzame samenwerking**, waarbij de werkwijze structureel beleid is van alle betrokken partners en de professionals de ontwikkelde werkwijze in hun dagelijks werk hebben geïntegreerd.

We verwachten dat het Living Lab Fietsen niet alleen bijdraagt aan meer fietsen en dus bewegen, maar tevens aan meer maatschappelijke interactie, sociale contacten, beweegplezier, gezondere burgers, reductie van sociaal economische gezondheidsverschillen en een leefbare en toegankelijke stad. Hiermee neemt Zwolle dus niet alleen een voorschot op de lokale uitwerking van het Sportakkoord, maar sluit het tevens aan bij het [Zwolse mobiliteitsbeleid](#), bij [Zwolle Gezonde Stad](#) en bij de beoogde lokale uitwerking van het [Nationaal Preventieakkoord](#).

2b) Omgeving waarin het living lab zal moeten gaan starten

Het is wenselijk het Living Lab **dicht bij de doelgroep** te starten. In een zogeheten ‘real-life setting’; in de buurten of wijken waar de ‘kwetsbare’ inwoners wonen: Diezerpoort, Holtenbroek, Aa-landen, Zwolle-Zuid, Pierik (in Assendorp) en Brecamp (in Stadshagen). Aangezien het living lab ‘Fietsen geeft Vrijheid’ is gestart in de wijk [Holtenbroek](#), ligt het voor de hand te verkennen of daar de start van een nieuw living lab wenselijk en mogelijk is.

2c) Verwachtingen van dit living lab ten opzichte van eerdere interventies

Met het ‘Living Lab Fietsen’ wordt voortgeborduurd op:

- 1) het samenwerkingsverband van ‘Fietsen geeft Vrijheid’: gemeente Zwolle, hogeschool Windesheim, welzijnsorganisatie Travers Welzijn, GGD IJsselland en samenwerkingsverband [Tour de Force](#)
- 2) de ervaringen die daar zijn opgedaan. Bijvoorbeeld: hoe een goede samenwerking met de doelgroep kan worden aangegaan, hoe de samenwerking met het oog op een ‘open einde’ kan

worden georganiseerd en hoe een goede voorbereiding leidt tot verdieping van vragen waarop gezamenlijk antwoorden worden gezocht.

Wij:

- zien een Living Lab als een geschikte aanpak om met betrokken partijen een manier van werken te ontwikkelen die helpt om deze vooralsnog moeilijk te bereiken doelgroep te bereiken, te betrekken en te 'activeren'. Onder andere omdat we steeds de wensen, behoeften en het belang van de beoogde deelnemers centraal zetten.
- verwachten dat 'fietsen' een goed en toegankelijk onderwerp is voor het tot stand brengen van contact en samenwerking (co-creatie) met de betrokken partijen en beoogde deelnemers (volwassenen en kinderen).
- willen door te beginnen met deze laagdrempelige vorm van bewegen een bijdrage leveren aan de motorische ontwikkeling en de beweegnorm van de deelnemers.
- verwachten dat de kans vergroot dat deelnemers na verloop van tijd doorstromen naar andere vormen van bewegen/sporten.

3. Plan van aanpak (max. 200 woorden = 197)

Deze subsidieaanvraag heeft betrekking op fase 1 van het Living Lab Fietsen (LLF) in Zwolle en resulteert in een plan van aanpak voor de vervolgfases. Onderstaande tabel geeft een overzicht en fasering van de activiteiten in fase 1.

Activiteit		Resultaat	Planning 2020	Betrokken partners
1	Organiseren startbijeenkomst met alle stakeholders*	Duidelijkheid over doel, doelgroep, werkwijze	Januari	Alle
2	Semi-gestructureerde interviews met potentiële consortiumpartners*	Duidelijkheid over belangen, beoogde rol, visie op vraagstuk (=input stakeholderanalyse en systeemanalyse)	Januari/Februari	Alle
3	Literatuuronderzoek problematiek en oplossingsrichtingen	Overzicht beschikbare kennis	Februari/Maart	Windesheim
4	Verkennen financieringsmogelijkheden	Conceptbegroting	Februari-Mei	Windesheim
5	Opstellen concept procesontwerp o.b.v. stakeholderanalyse en systeemanalyse	Concept procesontwerp	Maart	Windesheim
6	Bijeenkomst beoogd consortium*	Feedback op concept procesontwerp	Maart	Alle
7	Eventueel bijstellen procesontwerp, ontwikkelen aanzet adaptatiepaden	Definitief procesontwerp, aanzet adaptatiepaden	April	Windesheim
8	Werkgroepen voor uitwerken concept adaptatiepaden	Concept adaptatiepaden	Mei	Alle

9	Bijeenkomst beoogd consortium*: bespreken adaptatiepaden en bijbehorende meetkaders	Feedback op adaptatiepaden, ontwikkelde meetkaders	Mei	Alle
10	Opstellen concept Plan van Aanpak inclusief begroting	Concept Plan van Aanpak inclusief begroting	Juni	Windesheim
11	Bijeenkomst beoogd consortium*	Feedback op concept Plan van Aanpak inclusief begroting	Juni	Alle
12	Opstellen definitief Plan van Aanpak	Plan van Aanpak	Juli	Windesheim

*inclusief doelgroep/deelnemers/gebruikers

4. Netwerkvorming (max. 500 woorden = 482)

4a) Welke partners gaan samenwerken aan het oplossen van het probleem dat centraal staat in het nieuw te vormen living lab.

Zie 4g)

4b) Waarom de verschillende partners tijd, kennis en/ of middelen willen investeren in dit living lab.

De consortiumpartners:

- ervaren de noodzaak, behoefte en uitdaging om de genoemde doelen (zie 2a) met dit living lab in gezamenlijkheid (**co-creatie**) en vanuit het centrale belang van de deelnemer te realiseren en te komen tot **creatieve, innovatieve, uitvoerbare en effectieve interventies** voor de onder 1a genoemde maatschappelijke uitdagingen.
- zijn ervan overtuigd dat deze aanpak, die over de grenzen van de meer gebruikelijke sectorale aanpakken heengaat, werkt. Bewegestimulering, mobiliteit, welzijn en gezondheid worden in dit living lab verbonden, waardoor er een **cross-sectoraal samenwerkingsverband** zal ontstaan.
- zijn op basis van eerdere positieve ervaringen van mening dat ze met het thema 'fietsen' in staat zullen zijn de **moeilijk bereikbare doelgroep te bereiken en te betrekken**.

4c) Hoe we in het verleden met deze partijen hebben samengewerkt.

Het beoogde consortium is een samensmelting van twee bestaande consortia:

- consortiumleden 'Fietsen geeft Vrijheid' (zie 2c)
 - partners van Zwolle Gezonde Stad: een brede integrale aanpak die sinds 2010 uitgegroeid is tot een **netwerkbeweging** dat gezamenlijk uitvoering geeft aan het volksgezondheidsbeleid.
- ... aangevuld met leden van de doelgroep (deelnemers) en private organisaties.

4d) Hoe er wordt samengewerkt door publieke en private organisaties en beoogde deelnemers.

Hogeschool Windesheim (zie CV in bijlage) vormt door haar brede inhoudelijke expertise de verbindende schakel richting de consortiumpartners en heeft als taak het begeleiden en monitoren van het proces en de activiteiten.

Met alle betrokken partijen (consortium) wordt een manier van werken afgesproken op basis van dit gezamenlijke projectvoorstel. Iedere betrokken partij, inclusief de (sub)doelgroep(en), heeft een afgevaardigde dat de ontwikkeling van het living lab mede vormgeeft. Windesheim ontwikkelt het

voorstel voor het living lab op basis van interviews, literatuuronderzoek, werkgroepen en feedbacksessies.

Voor de fases 2 t/m 4 worden uitvoerende partijen vastgesteld die de aanpak in praktijk gaan brengen. Travers Welzijn, WijZ/ de Kern, SportService Zwolle, Icare, het Sociaal Wijkteam en Fytac zijn hiervoor de beoogde kernpartijen. Zij vormen als het ware 'de ogen en oren' van het consortium.

4e) Welke kansen we zien voor een duurzame samenwerking met deze partijen in het nieuwe living lab.

Kansen	Benodigheden
Met gezamenlijke doel ook doelen van doelgroep/deelnemers en betrokken instellingen bereiken.	Helderheid over onderliggende persoonlijke en instellingsdoelen.
Het in contact komen met deze lastig te bereiken doelgroep geeft kansen voor een breder toekomstig contact.	Procesontwerp: Welke acties zouden tot welke gevolgen moeten leiden; wat is de verklaring voor het verband tussen actie en gevolg?
Totstandkoming nieuwe cross-sectorale samenwerking.	<ul style="list-style-type: none"> • Open houding zonder vooronderstellingen. • Bereidheid vertrouwde werkwijzen los te laten en te vernieuwen. • Elkaars 'taal' en 'cultuur' leren kennen.
Spin-off: verbreding naar andere laagdrempelige beweegvormen en andere doelgroepen.	Gezamenlijk inzicht en ervaring opdoen; bereidheid tot verbreding.

4f) Welke bedreigingen we zien voor een duurzame samenwerking met deze partijen.

Bedreiging	Oplossingsrichting
Onduidelijkheid over meerwaarde living lab.	Uitgebreide informatievoorziening over doel en werkwijze van living lab. Duidelijke afbakening van gezamenlijk doel/missie.
Onduidelijkheid over de eigen rol/ bijdrage.	Met alle consortiumpartners (gezamenlijk) het procesontwerp (incl. heldere rol en taakverdeling) opstellen.
Eventuele keuze voor nadere afbakening doelgroep/deelnemers kan partijen uitsluiten.	Gefaseerde verbreding van een in eerste instantie afgebakende doelgroep/deelnemersgroep.
Versnipperd beleid van de gemeente.	Duidelijke afspraken en uitgangspunten voor samenwerking en integraliteit tussen beleidsdoelen en de rol van de gemeente.
Wijkgericht werken sluit sommige organisaties uit.	Het living lab (gefaseerd) Zwolle-breed inzetten.

4g) (voorlopige) stakeholdersanalyse (max. 1 A4)

Consortiumpartner	Relevante expertise	Belang om deel te nemen
Betrokken bij aanvraag		
Gemeente Zwolle: * sportbeleid, * volksgezondheidsbeleid, * mobiliteitsbeleid	Kennis van lokale maatschappelijke uitdagingen in Sport en bewegen, Gezondheid en welzijn en Mobiliteit	Beschermen van inwoners
Hogeschool Windesheim: kenniscentra van de domeinen * Bewegen & Educatie, * Gezondheid & Welzijn * Techniek	Fietsstimulering, psychomotorische therapie, gezondheidsbevordering, gezonde fysieke en sociale leefomgeving.	<ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkelen van kennis/expertise voor beroepspraktijk en onderwijs • Docenten/studenten praktijk- en onderzoekervaring laten opdoen
SportService Zwolle	Beweegstimulering	Ambities 1 en 5 van het Nationale Sportakkoord als 'voorschot' op de totstandkoming van het Lokale Sportakkoord
Tour de Force	Landelijke ervaringen inbrengen	Kennis opdoen voor landelijke verspreiding
GGD IJsselland	Gezondheidsbevordering, -bescherming en faciliteren	Gezonde inwoners regio IJsselland
Travers Welzijn	Sociale en maatschappelijke ontwikkeling; contact met doelgroep	Welzijn van inwoners bevorderen
Bedrijf: Fytac Zwolle (fysiotherapie, trainings- en adviescentrum): paramedisch centrum	Fysiotherapie, oefentherapie, ergotherapie, diëtetiek en psychomotorische therapie	<ul style="list-style-type: none"> • Potentiële deelnemers voor beweegprogramma's; • input ophalen voor eigen aanbod passende beweegprogramma's.
Nog te betrekken/beoogd		
Doelgroep	Eigen beleving; ervaringsdeskundig	<ul style="list-style-type: none"> • zelfredzaamheid en autonomie vergroten; • maatschappelijke participatie; • meer sociale interactie/contacten; • gezond blijven of worden;
Welzijnsorg. WijZ/ de Kern	n.t.b.	n.t.b.
Icare (thuiszorgorganisatie)	n.t.b.	n.t.b.
Sociaal Wijkteam	n.t.b.	n.t.b.
Landstede Groep (MBO)	n.t.b.	studenten praktijkervaring laten opdoen
Overig bedrijfsleven (bijv. een verzekeraar)	n.t.b.	n.t.b.

5. Vraagarticulatie en gebruikers (deelnemers) participatie (max. 200 woorden = 196)

5a) Wijze waarop de beoogde deelnemer wordt betrokken bij het vormgeven van het living lab gedurende het hele proces.

De doelgroep ofwel beoogde deelnemer is **vanaf het begin** een **gelijkwaardige** partij naast de andere consortiumpartners. Zij is zowel in de fase van opstarten (**fase 1**) als uitvoeren (**vervolgfases**) van het living lab betrokken.

Voor de startbijeenkomst wordt gedacht aan het uitnodigen van enkele bekende ‘ambassadeurs’ uit de doelgroep die ook andere geïnteresseerden mogen meebrengen die tot de doelgroep behoren. Voor de stakeholdersanalyse denken we aan het organiseren van een of meerdere focusgroep bijeenkomst(en) met gemotiveerde potentiële deelnemers over hun visie/belangen/inzet/rol. Afhankelijk van hun wensen/behoefte zullen ze als vaste of wisselende groep aanwezig zijn bij iedere feedbacksessie en werkgroep, werken ze mee aan het procesontwerp, de adaptatiepaden en meetkaders.

Mogelijk vindt er nog een (gefaseerde) afbakening van de doelgroep (leeftijd, geslacht, culturele achtergrond, etc.) plaats, als het consortium dat wenselijk acht.

5b) De methodes die we willen toepassen om innovatie te bevorderen en daarbij deelnemers centraal te stellen.

Het vraagstuk wordt aan de hand van ‘[IDEO Field Guide to Human-centered Design](#)’ (**Design Thinking**) nader verkend. Om de creativiteit hierbij aan te wakkeren wordt gewerkt met voor de doelgroep **passende werkvormen**. In ‘Fietsen met Vrijheid’ is bijvoorbeeld geput uit het boek ‘[60 werkvormen voor creatieve sessies](#)’. De werkvorm ‘Orakel’ leverde daar nuttige inzichten op, omdat deelnemers het vraagstuk daardoor via een ongewone ingang bekijken.

6. Vernieuwingswaarde (max. 200 woorden = 198)

6a) Innovatieve processen en vernieuwende elementen die we in onze aanpakken nastreven en mogelijkheden die het living lab biedt ten opzichte van onze eerdere inzet.

- samenwerken in een living lab waarbij de gebruiker centraal staat.
- samenwerken in een nieuw en divers (quadruple helix; cross-sectoraal) consortium waarin verschillende expertises zijn gebundeld.
- samenwerken met een voor publieke en private partijen moeilijk te bereiken, betrekken en activeren doelgroep (zie 2a); ook als gehele huishoudens (w.o. gezinnen met kinderen).
- gebruiken van IDEO Human Centered Design en passende creatieve werkvormen.
- koppeling van het living lab aan:
 - het op handen zijnde lokaal en regionaal Sportakkoord,
 - de gezondheidsvisie, [gezondheidsbeleid](#), missie en doelen van [Zwolle Gezonde Stad](#) en het in ontwikkeling zijnde lokaal Preventieakkoord,
 - de [mobiliteitsvisie](#)... waardoor niet alleen het draagvlak maar ook de financieringsmogelijkheden voor de in gezamenlijkheid ontwikkelde interventies beter zullen zijn.

6b) Nieuwe sectoren die zijn of worden betrokken bij onze living lab en partijen die mogelijk in een later stadium zullen worden geraadpleegd met het oog op een cross-sectorale benadering.

Het living lab voorziet in het verbinden van de sectoren en beleidsdomeinen Sport en Beweging, Mobiliteit en Gezondheid en welzijn. Verbindingen zijn eveneens mogelijk met bijvoorbeeld Participatie, Infrastructuur, Ruimtelijke ontwikkeling en Beheer. Op voorhand kunnen we echter niet voorzien welke sectoren en beleidsdomeinen allemaal betrokken dienen te worden en op welk moment. Dit is afhankelijk van waar de consortiumleden mee komen.

Voor het bereiken van de doelgroep kan naast de onder 4d) genoemde uitvoeringsorganisaties worden gedacht aan bijvoorbeeld Onderwijs, werkgevers, Sociale dienst, Participatieraad.

CV Windesheim

Het lectoraat De Gezonde Stad, als onderdeel van het kenniscentrum Gezondheid & Welzijn vormt samen met twee andere organisatorische eenheden van hogeschool Windesheim - Bewegen en Educatie (opleiding Psychomotorische Therapie) en Techniek (opleiding Ruimtelijke Ontwikkeling-Mobiliteit) - het organisatorische hart van het nieuw te vormen living lab.

De drie aanvragers vanuit Hogeschool Windesheim hebben gezamenlijk ruime ervaring met (sociale) innovatie en kunnen vanuit verschillende perspectieven het vraagstuk benaderen. Ook is ervaring met werken in een living lab (o.a. 'Fietsen geeft Vrijheid') aanwezig. Vanuit de drie inhoudelijk aanvullende expertises en ervaringen onder één dak kan Windesheim in deze fase de verbindende schakel vormen richting de (beoogde) consortiumpartners en een gedegen begeleidende en monitorende rol spelen in het proces.

Dr. Ir. Ingrid Bakker

(projectleider en penvoerder)

Opleidingen

1999 – 2003: PhD, Assistent in Opleiding (AiO) EMGO Instituut, VU Medisch Centrum, Amsterdam
Proefschrift: "Affectors of the adult lumbar bone: genetics, body composition and lifestyle. Results from the Amsterdam Growth and Health Longitudinal Study". Epidemioloog B.

1995 – 1997: Voeding en Gezondheid; Landbouw Universiteit Wageningen; Voedingskundige en Epidemioloog A.

1991 – 1995: Voeding en diëtetiek Hanzehogeschool, Groningen; Diëtist

Huidige functie

2008 – heden: Hogeschool Windesheim; associate lector De Gezonde Stad, Zwolle; Thematrekker 'Gezonde Sociale en Fysieke Leefomgeving'; werkzaamheden op dit thema zijn o.a.:

- kennisontwikkeling & –disseminatie (onderzoek & onderwijs) met focus op lage SES, integrale en intersectorale aanpak voor het verkleinen van sociaal economische gezondheidsverschillen, doelgroep participatie;
- verbinden Beleid - Onderzoek - Praktijk (Publiek en Privaat) - Onderwijs;
- projectleider onderzoeksprojecten;
- lid programmagroep Zwolle Gezonde Stad (netwerkbeweging);
- copromotor 2 promovendi, begeleider kenniskringleden;
- opdrachtgever afstudeeronderzoek aan studenten van diverse opleidingen, hogescholen en universiteiten;
- binnen eigen brede minor 'De Gezonde Stad', toegankelijk voor studenten van alle opleidingen, ook van andere hogescholen: a) Docent van diverse (werk)colleges en wijk safari; b) Opdrachtgever/ onderzoeksbegeleider van projectgroepen studenten;
- ondersteuning van gemeenten (m.n. Zwolle) en ministerie VWS bij o.a. visievorming en totstandkoming gezondheidsbeleid en bij vraagstukken rondom speelruimte, mobiliteit, omgevingsvisie, klimaatadaptatie etc. in relatie tot gezondheid en welzijn;
- subsidieaanvragen schrijven.

2013 – heden: Stichting Jongeren Op Gezond Gewicht JOGG coach, diverse JOGG gemeenten
Coachen en ondersteunen van de lokale JOGG regisseur en het lokale JOGG team bij o.a.:

- Energie op het proces zetten;
- Samenstellen van sterk lokaal team/ netwerk;
- Verbreden en verbeteren integrale samenwerking gemeente;
- Faciliteren publiek-private samenwerking ;
- Ondersteunen in keuzes van focus in o.a. thema en gebied;
- Ondersteunen in het opstellen van een Monitoring en Evaluatieplan;
- Ondersteunen bij organiseren communicatie en opstellen Communicatieplan

2013: gemeente Breda

2014: regio Noord-Veluwe (6 gemeenten)

2015: gemeente Houten; gemeente Aalsmeer

2016: gemeente Den Helder

2016/2017: gemeente Hilversum; gemeente Huizen

2018: gemeente Gooise Meren; gemeente Houten (vervolg)

Relevante functie uit het verleden

2010 – 2013: Programmamanager Zwolle Gezonde Stad, o.a.:

- Formeren c.q. vorm geven aan het programma (incl. doelstellingen) en programmaorganisatie c.q. werkstructuur van de 1e JOGG aanpak in Nederland;
- Regie voeren op de uitvoering en verdere ontwikkeling van het Programma Zwolle Gezonde Stad en vorm geven aan een efficiënte samenhang en samenwerking in uitvoering via goede afstemming tussen beleid, praktijk en onderzoek;
- Draagvlak creëren om de aanpak duurzaam in de praktijk vorm te geven en te verankeren;
- Contact leggen en onderhouden met alle betrokken partijen;
- Zorgen voor een goede informatievoorziening richting alle betrokken en te betrekken partijen;
- Periodiek rapporteren over de voortgang en resultaat aan de directie Maatschappelijke Ontwikkeling, betrokken wethouders, het College en de Raad;
- Ondersteunen van wethouder(s) bij regionale en landelijke inzet.

Publicaties

> 100 publicaties: nationale en internationale tijdschriften, rapporten, hoofdstukken in boeken, columns, etc. Tevens diverse TV en radio interviews en vele (>100) interviews voor artikelen in kranten en tijdschriften. Enkele publicaties:

- Bakker I. (2019). De Gezonde Stad. In: Slimme en gezonde Stad; Lessen in gezonde, groene en duurzame verstedelijking; hbo-leerboek.
- Bakker, I & ten Dam, J. (2016). De gezonde stad. In: H. v. Ewijk & F. Spierings (Eds.), Basisboek sociaal werk. Activeren en verbinden: Boon Lemma Uitgevers.
- Bakker I., Mheen, D. van de, Goumans, M., Assema, P. van & Dam, J.J.M. ten. (2015). Digitale handreiking Lokale integrale aanpak voor gezondheid. <https://publicaties.zonmw.nl/lokale-integrale-aanpak-voorgezondheid/>
- Bakker, I., Dam, J. ten. (2016). Fietsen en wandelen in de stad door de ogen van een kind. In: Fietsen en de Gezonde Stad. Platform Gezond Ontwerp.
- Bakker, I., Middelbeek, L. (2016) JOGG, the Netherlands. In: EPODE for the Promotion of Health Equity. (p99-114).
- ten Dam, J., Bakker, I., & Linger, R. (2011). Een gezonde stad. De brug tussen wetenschap, praktijk en beleid. In: M. van den Heuvel, R. Hoekman & H. van der Poel (Eds.), Sport in de

stad. Over de maatschappelijke, ruimtelijke en economische rol van sport in de stedelijke context (pp. 132-146). Nieuwegein: Arko Sports Media.

- Linger, R. J., Bakker, I., Bosscher, R. J., & ten Dam, J. J. (2011). De invloed van de fysieke omgeving op lichamelijke activiteit: hoe beweeg je beleidsmakers? Tijdschrift voor gezondheidswetenschappen, 89(6), 300-304.
- Klaver, K., Bakker, I., & ten Dam, J. (2014). Speelgroen: van contract naar contact. Tijdschrift voor gezondheidswetenschappen, 92(1), 15-18.
- De Vries, S. I., Hopman-Rock, M., Bakker, I., Hirasing, R. A., & Van Mechelen, W. (2010). Built environmental correlates of walking and cycling in Dutch urban children: results from the SPACE study. International journal of environmental research and public health, 7(5), 2309-2324.
- De Vries, S. I., Bakker, I., Van Mechelen, W., & Hopman-Rock, M. (2007). Determinants of activity-friendly neighborhoods for children: results from the SPACE study. American journal of health promotion, 21(4_suppl), 312-316.
- Borst, H. C., de Vries, S. I., Graham, J. M., van Dongen, J. E., Bakker, I., & Miedema, H. M. (2009). Influence of environmental street characteristics on walking route choice of elderly people. Journal of Environmental Psychology, 29(4), 477-484.

Dr. Marcus Popkema

(mede-aanvrager)

Opleidingen

2008 – 2014: Promotie innovatiewetenschappen Technische Universiteit Eindhoven (TUE)
Titel proefschrift: Tussen Techniek en Planning. De opkomst van het vak Verkeerskunde in Nederland 1950-1975

1991 – 1996: Doctoraal wijsbegeerte RuG

Afgestudeerd bij vakgroep Sociale Filosofie, Sociale Kennistheorie en Ethiek

Titel scriptie: Drie maal de Triple-test: techniek, politiek, ethiek

Huidige functie

Docent onderzoeker Domein Techniek van Hogeschool Windesheim.

Opleiding Ruimtelijke ordening – Mobiliteit.

- Expertisevelden: fietsstimulering, gedragsbeïnvloeding, ontwikkeling van het vak Mobiliteit (Verkeerskunde).
- Recente relevante onderzoekservaring: medeaanvrager en onderzoeker NWO-SIA project Smart Cycling Futures, onderzoek in living labs naar fietsinnovaties

Relevante publicaties

- Popkema, M., Kampen, H. & F. de Vor (2018). *Lessen uit een living lab: de ontwikkeling van de regionale fietsroute Dalfsen-Zwolle*. Paper voor CVS-congres 22-23 november 2018.
- Popkema, M. & H. Kampen (2019). *Leren in een living lab: de organisatie van leerprocessen bij fietslessen aan nieuwe Zwollenaren*. Paper voor CVS-congres 21-22 november 2019.

Pim Hoek, MA
(mede-aanvrager)

Opleidingen

2019: Advanced Program Zorgmanagement, Nyenrode Business Universiteit, Breukelen, in samenwerking met Zorgvisie

2007 – 2010: Master Psychomotorische Therapie, Hogeschool Windesheim

2006 – 2007: Psychologie, modules Open Universiteit

2001 – 2005: Bachelor Psychomotorische Therapie & Bewegingsagogie, Hogeschool Windesheim

Huidige functie

2019 – heden: Coördinator ondernemen werkgebied psychomotorische therapie (PMT)

- Verantwoordelijk voor coördinatie en visievorming op alle projecten waar ook externe financiën (niet bekostigd vanuit de overheid voor het onderwijs) bij komt.
- Ondernemende projecten, bij- en nascholingsaanbod (bachelor en master), modulair (aanschuif)onderwijs en innovatieprojecten.

2017 – heden: Kwartiermaker/ aanjager Calo-brede koepel 'maatschappij in beweging'

- Vanuit opleidingen van de Calo (Sportkunde, Lichamelijke opvoeding en Psychomotorische Therapie), minoren, lectoraat Betekenisvol Bewegen (3 samengevoegde lectoren) en externe organisaties gezamenlijk werken aan innovatieve projecten en nieuw beroepsperspectief.
- Focus op maatschappelijke waarde van bewegen, onder andere rondom vluchtelingen en statushouders in samenwerking met Team Up (War Child, Unicef, Save the Children, COA Nederland etc.), rondom studie- en werkgerelateerde vraagstukken met Windesheim (Lectoraat Sociale Innovatie & SSC, opleiding ICT (project Passend Werk)), gemeente, PEC Zwolle United en diverse bedrijven. En rondom kwetsbare volwassenen met psychische problematiek met RIBW groep Overijssel, Sportservice Overijssel en GGZ beraad, lectoraat Betekenisvol Bewegen, Hogeschool Utrecht en Universiteit van Utrecht.
- Extern relatiebeheer op dit thema op lokaal, regionaal en landelijk vlak.
- Betrokken in vorming van strategische en inhoudelijke samenwerking en netwerkvorming met relevante stakeholders.

2015 – heden: Programmamanager en Kwartiermaker Ambulatorium Hogeschool Windesheim

- Innovatiewerkplaats en leer-werkbedrijf voor studenten aan de opleiding PMT-BA van Hogeschool Windesheim
- Opzetten, organiseren en uitvoeren van uiteenlopende projecten waarbij bewegen als middel ingezet wordt bij veelal kwetsbare doelgroepen.
Onder andere studenten/ leerlingen in het onderwijs, vluchtelingen/ statushouders, mensen met een verstandelijke beperking & ouderen, kinderen met (dreigende) problematiek en volwassenen met (dreigende)problematiek.
- Ontwikkeling programma's waarin onderwijs, onderzoek en ondernemen/ innovatie integraal worden uitgevoerd in co-creatie met het werkveld.
- Verantwoordelijk voor o.a. visie ontwikkeling op beroep, inhoud en organisatie, inzet personeel, overzicht financiën, extern relatiebeheer en interne organisatie.

Relevante publicatie

- Bellemans T, Hoek T.A.P, Scheffers M, van Busschbach JT, & Didden R. (2016). Psychomotorische therapie bij mensen met een licht verstandelijke beperking en problemen met emotie- en agressieregulatie. Een systematische literatuurreview. *Directieve Therapie*. 2016;36:148-68.
- Bellemans T, Didden R, van Busschbach JT, Hoek TAP, Scheffers M, Lang RB, & Lindsay WR (2017). Psychomotor therapy targeting anger and aggressive behaviour in individuals with mild or borderline intellectual disabilities: A systematic review. *J Intellect Dev. Disabil*. 2017. p.1-10.
- Hoek, T.A.P. (2016). Beweeg mee! Participatie vanuit de opleiding psychomotorische therapie. *Tijdschrift voor Vaktherapie* 2016/4, jaargang 12, FVB. P. 39-46.